

Homenatge a Aureli Capmany i Joan Matas 50è aniversari de l'esbart Barcino

GEMMA MATAS

Al meu despatx hi tinc penjat un cartell que conté el mateix encapçalament que aquest article. Fa tants anys que hi és que gairebé no el miro, com acostuma a passar amb els objectes habituals que ens rodegen. Però, fa uns dies, hi vaig fer una llambregada i de seguida se'm va fer present tot el que va succeir el dia d'aquella celebració.

Era el 25 de novembre de 1979. Feia cinquanta anys que s'havia fundat l'Esbart Barcino a Barcelona, cap al novembre de 1929. Un dels fundadors va ser el meu pare, Joan Matas, que des d'aleshores va ser-ne sempre el director. També hi va intervenir de manera molt important Aureli Capmany.

La relació del meu pare amb Aureli Capmany va començar sent de deixeble i mestre i va acabar sent d'amics, malgrat la diferència d'anys que es portaven. Conservo fins i tot una carta on Aureli Capmany demanava a Joan Matas la confirmació d'alguna de les recerques que havia fet.

El 6 de juliol de 1979 va morir el meu pare. Poc abans, quan la seva malaltia estava bastant avançada, em va dir: "Quan jo me'n vagi, l'Esbart no ha de morir amb mi."

Comentant aquest desig i la proximitat del cinquantenari amb el meu marit Miquel, vam arribar a dues conclusions: havíem de donar continuïtat a l'Esbart i fer un homenatge pòstum als seus dos principals fundadors. Com que vivíem a Sabadell, l'Esbart Barcino es tornaria sabadellenc. Així ho vam fer, creant també una secció infantil i juvenil que l'antic esbart mai havia tingut. Un cop nomenada la nova junta, presidida per Miquel de la Rosa, ens vam plantejar l'homenatge. Vaig posar-me en contacte amb Maria Aurèlia Capmany, que es va entusiasmar amb la idea i vam decidir fer-ho al Palau de la Música. El valor folklòric dels nostres pares ho requeria.

Vam aconseguir la col·laboració de 18 esbarts de diverses contrades de Catalunya que van actuar en l'ordre següent:

Els Antics Dansaires Barcino
Català de Dansaires (Barcelona)
Folklore de Catalunya (Barcelona)
Antics Dansaires de l'Esbart de Figueres (que havia dirigit Joan Matas)
Esbart Sabadell Dansaire
Sant Antoni de Vilamajor (infantils)
Esbart dansaire de l'Agrupació Sardanista Cornellà
Sant Marçal de Cerdanyola
Dansot de Capellades
Esbart Sant Martí (Barcelona)
Orfeó Gracienc (Barcelona)
Esbart Gaudí (Barcelona)

Esbart de Terrassa
Centre Aragonès de Rubí
Esbart Sant Isidre (L'Hospitalet de Llobregat)
Manresà de Dansaires
Esbart Lluís Millet (Barcelona)
Ballet de la Ciutat Comtal
Dues cobles: Ciutat de Barcelona i La Principal de Badalona
Pregó: Maria Aurèlia Capmany
Presentador: Salvador Escamilla
Coordinació general: Gemma Matas

El Palau era ple de gom a gom.

Tots vam quedar molt contents de l'èxit aconseguit. I Maria Aurèlia Capmany, la meva mare i jo, molt emocionades per haver pogut reconèixer públicament i en un lloc tan digne l'estimació que havien tingut Aureli Capmany i Joan Matas per les tradicions de la nostra terra catalana.

Homenatge pòstum dedicat a Aureli Capmany i Joan Matas per la celebració del 50è aniversari de la fundació de l'Esbart Barcino de Barcelona

A la paret de casa nostra hi ha una fulla de figuera de plata, amb una senzilla llegenda: "Figueres a Aureli Capmany, mestre de Dansaires, 8 de maig de 1948". De tots els records, programes, medalles commemoratives, plaques ben col·locades dins estoigs de vellut, aquesta senzilla fulla, retallada i gràcil, era un dels que més li agradaven. No era sols per l'encert del símbol de la bella ciutat empordanesa, allò que portava tants bons records a l'Aureli Capmany. Recordava, sense cap mena de dubte, el magne festival de danses populars que organitzava Joan Matas, perquè en el temps i l'hora d'aquell festival va significar una fita plena d'esperança en el difícil camí del recobriment del nostre poble.

Joan Matas, amb el seu fervor i el seu entusiasme, havia aconseguit aplegar a Figueres vuit esbarts, que s'havien anat refent, a poc a poc, després de la gran ensulsiada, i els reunia a l'entorn d'un home que havia dedicat la seva vida a recollir el tresor del nostre folklore i que havia dedicat a la dansa popular la meitat d'aquesta vida. Joan Matas sabia perfectament quin era el sentit d'aquell magne encontre, i jove com era, i ple d'esperança en el futur, volia lligar la seva tasca i la tasca dels que havien de venir amb el treball de l'antiga generació, dels que havien començat el combat.

La tasca de Joan Matas no era fàcil. No ho era perquè la generació jove de folkloristes, els que van començar a treballar en iniciar-se la dècada dels anys vint i més tard la dels trenta, no trobarien al seu voltant l'exaltat entusiasme que havien trobat els homes de la Renaixença. Una nova època, plena de qualitats i d'encerts, esdevenia per aquests atzars de les modes, cega i sorda a la bellesa de les creacions populars. I això feia precisament la tasca dels nostres folkloristes més valuosa, perquè ells seguien mantenint vives les formes, de bellesa inesgotable, de la nostra dansa. I no sols mantenint-les vives, sinó treballant per aconseguir noves dades que vinguessin a enriquir el patrimoni que els havien llegat els vells.

Joan Matas havia heretat dels vells mestres l'entusiasme i la dedicació i la certesa que dedicava tots els seus esforços a una missió molt alta. Molt sovint oblidem tot l'esforç, tota la generosa entrega que ha significat aquesta tasca. Perquè Joan Matas, com els nostres folkloristes de la Renaixença, no ocupava les hores en profit propi ni especulava amb l'èxit personal, ni esperava del seu infatigable treball cap benefici. Feia aquesta tasca generosa i plena de sensibilitat amb l'alegria que comunica la vocació, i per això la seva alegria irradiava i es feia encomanadissa i a tot arreu on va actuar creava al seu entorn un clima d'exaltació i d'entusiasme.

Sempre he pensat que aquests homes generosos han fet possible, amb la seva tasca quieta i quotidiana, la supervivència de la nostra condició de poble que no es resigna a desaparèixer. En els moments greus, quan semblava que la por o la inconsciència arribarien a destruir la nostra identitat, ells seguien mantenint aquell lligam subtil que ens unia al passat. Però no pas amb el simple rigor d'un estudi erudit, o amb la curiositat distreta del que s'entreté col·leccionant pintoresquismes, sinó amb la passió que fa totes les coses vives, que les vivifica amb l'alegria i el convenciment, que no li cal explicar-les per viure-les perquè són d'aquella manera i no pas d'una altra. Aquests homes unien al seu entorn una colla de gent jove i entusiasta i feien una sòlida muralla que ens salvava de totes les situacions. De les alienacions que ens venien no sols dels poders que ens prohibien ser el que som, sinó també de la frivolitat i la distracció.

Avui, em sento especialment feliç d'homenatjar dos homes que van ser mestre i deixeble en el més alt sentit d'aquests mots, és a dir, amics. Al llarg de la vida dels homes apassionats que es dediquen al mestratge hi ha també desil·lusions i desenganys. Molt sovint els que segueixen oblidem els que els han precedit, i frustracions i orgulls minen el bon enteniment dels homes. Però Aureli Capmany i Joan Matas van tenir, a més de la passió per la seva tasca, una altra qualitat comuna, la generositat. Una generositat que els duia a ser fidels, a admirar el treball dels altres. Joan Matas, quan era més feliç era quan podia reunir al seu voltant tots els que treballaven en la mateixa tasca, quan aconseguia que els diferents esbarts s'unissin en una mateixa rotllana, es moguessin a un mateix ritme, sentissin aquesta força que només dona la comunicació, la verdadera comunitat.

Avui, Aureli Capmany i Joan Matas serien feliços, veurien que la seva vida lliurada als altres no havia estat endebades, i que el rastre de la seva obra, la seva autèntica supervivència existeix en tots aquells que continuen la tasca començada fa molts anys, just en el moment i l'hora que el nostre poble tornava a néixer. El nostre poble en sap, de renaixences, perquè ha conegut moments durs en què tot semblava perdut. Però si podem dir, avui, que no estava tot perdut és perquè dia a dia, sense fatiga, sense descans, aquells homes enamorats de la nostra cultura popular van anar acumulant coneixements i els van anar comunicant als seus companys de viatge.

Els, com nosaltres, sabien, amb tota seguretat, que no perdríem mai la fe en el nostre futur.

Maria Aurèlia Capmany,
Palau de la Música, novembre de 1979